

מבעד למסוה

(שעורים בהסתפלות)

פילוסוף אחד גדול אמר פעם, ואם לא אמר צדיק היה לומר כי אסור ליהודי לגוד בעיד

שאינו בה אלא רופא אחד (אפילו כ"הדסה") בית-התפלה אחד וביחוד עתו: אחר... ולפיכך שמהתי מאד בקראי בעתונים, כלומר "בדאר-היום", ע"א עתון חדש בשם "ארץ-ישראל" — אעפ"י שבינינו לבין עצמנו לא האמנתי מלכתחילה בהצלחתו של נפל זה. פשוט לפני ששמיא גרמא, ושנית: הרי יש כאן צרה אחרת שאי-אפשר יכול אפילו לערד עליו הספר, כי איככה אפשר לכתב "ארץ-ישראל" ? הא ?

אלא "שחקב"ה מקדים רפואה למכה או להיפך, ובשעה שהיו עסקים בני"מ עם המדפיסים הגיע פתאם חלגנם מהיר מיפו ע"ש העורף לבוא תוכי ולחיות עוד אחרת הצהרים בתל-אביב... בעיני ראיתי, כן אראה בנחמה! — וכינתים נתחלקו בעורני "פרוקלמציות אדומות כ"א, לא מהמופסים-חלילה כי "הארץ" לעולם עומדת וגא עוד אלא שהפעם יהיו חלגנמים באמת, לא

מעתקים "בדאר-היום", וגם קורספונדנטים ממש לא במערכת אלא במרכזים הגדולים בליכא באודיסא בתל-אביב ואפילו במושבות — ולא לשם התחרות וריקלמה חלילה אלא כדי ל"עמד על הנבה הראוי", כעתון הגון ולא "ארץ-ישראל" אלא "הארץ" דוקא, כדי להכעים את עומות, למען ידע איד לעשות הספרים להבא.

ואני ברכתי בקול רם: ברוך ביהיה מתי!

ואולם, כשקראתי את "שמות הגדולים" בפרוקלמציות האלו, לא מצאתי ביניהם את שמו של מדי-פ: נטו בסקי שאינו לא "מהותו" אף לא ממבטיהו "הרוי-הב", גם לא ממנהיגי-הדרור ויהודי "יפה" אף לא דוקטור שפרגנ נאה וזקנו מגדל ודעתו מעורבת, אלא יהודי פשוט שדרכו לשלם את החובות הראשנים לפקידים, לעורכים ולמדפיסים...

ואם אינני טועה, לא מצאתי שם גם את שמו של הד"ר כ"דולרסו: שיוכל לשלם את כל ההוצאות החדשות... "הלא אמרו הו"ל: הברך בית האמן-איתעשר, אל תאמין!

ולפיכך, מוכנים אצלי הספרים חדשים לכל עתונניו ר"ל, ממש כמו שעשה אלמאליה והכין בתיק, למפרע הספרים לטלעת-פחה, לג'מאל-פחה ואפילו לאנור-פשה...

זמכיון שאנו מדברים בבדידות היפות הללו, נזכרתי בשכנינו מכני עשו וישמעאל שנתכנסו בשבוע זה בעירנו וספרו גדולות ונפלאות מהגבור הלאומי שלהם שידו בכל ורובה קשת בקושטא ובשאר המקומות, והפליגו בשבחם של הנצהגנות שלו וספרו ביציאת השולטן מקושטא שהלך עם כל פלגשיו ללוות את חבריו וילחלם בהולנדיה ור' קונסטנטין בשויעיה, עד שקמו בני ישמעאל ואמרו בפה כלא כי הגיע זמנם להשתחרר מעולם של "עשרת השבטים" שהם מורע ישראל, ככתוב גפרוש בעתנו המיסיונרי "שלנו" מעש"ק והעכבה, וביחוד מפני שהם, כלומר האנגלים, מיוצאי חלציהם של יהודי "כוסקוב", וראיה לדבר שקראו לעיר בירתם בשם "לון" "דון" London ולא "לון" "דון" בקמין, כמבטא היהודים הספרדים, והלא ידוע לכל — ז"א לעורכת העתון הנ"ל — ששבט דן נגלה לאנגליה ומצא לו מקום לינתו, כעין "נאטאזילום" של נורדוי, על גדות ה"תימ"ה" ונקרא שם המקום ההוא על שםם — בקצור אחרי שקלא וטריא ארוכה ורו"ד עמדו בני-ישמעאל ובקשו לדרש בלוונה את המנדט של ה"תוגר" ולחדש את ימינו כקדם...

אז קמו בני-עשו וענו ואמרו כלם: ערבך ערבא צדיק, ו"פרא-אדם" שכמותו הריחו זקוק עדיין בעצמו לאפטרופסים-עד-

שנתפרדה החבילה... ולע"פ בני-ישמעאל דורכים את קשתם לצוד ציד בארצנו ואומרים כלם כי בעוד חדש ולא יותר יגיע הגבור הלאומי למקומנו, לא בים ולא ביבשה אף לא באוירונים, כי אם ב"אמריאלל"ה", לקיים מה שנאמר במשלי: מיון "חלב" יצא דם... ויודעו דבר אומרים כי הגיעה שעת רצון להפריד עכשיו בין "עמון ומואב" בארצנו, ובני-עשו שלחו, כנראה, את ה"שמש" שלהם ליעקב לבקש ש"ל וס", כמו שאמר "בן-מנחם" אמיש בחזיון המוצלח של שלום עליכם: "יתן אלהים שיהיה ש"ל וס" בין יעקב ועשו!... * * *

ואי"ה בשבוע הבא יגיע אלינו הד"ר ויצמן, בדידת הקולונל קי"ש, ממלא מקומו של הד"ר אידר... שאול בן קי"ש הלך לבקש אתונות ומצא מלוכה, ובן-קיש" זה שלא בא לא"י למצא "מלוכה" וימצא... * * *

וגם מר גיטלמן, מהעסקנים החשובים של הקה"ק, בא ב"ה לא"י ובודאי יבקר את כל נקודות הישוב שלנו, עפ"י לוח השנה שהוציאה הנהלת הקה"ק לשם תעמולה בשנה זו... דברפתי ברצון את הלוח הזה ועברתי בשמחה על כל החוות והקבוצות וגם על

העין הגדול ועתוק-היומין המצויד — לא ביער-הרצל חלילה — אלא בדגניה, עד שהגעתי לסוף הלוח ונמשכה עיני אל "הזכרונות" מישנת תולדת הרצל 1860 עד הקונגרס האחרון בקרלסברג, מצאתי את כל המושבות "מקוסטינא ועד-מתולה", היון כ"פ ת"ת ק"ו ה", אם המושבות... כנראה, שהמושבה הזאת אינה במוציאות כלל אצל הציונים שלקיי ויש "תקוה" כי גם ה' גי יפסח אולי על "פתח", כמו שפסחו עליה בספר הזכרונות ליסוד המושבות בא"י... ואגב, נזכרתי במעשה שהיה בפ"ת בקיץ העבר, ויהי היום ויבא המזכיר הראשי לבקר את פ"ת אחרי המאורעות של מאי; כשהלך לבקר את בית-הספר הציע שאלות אחרות לפני התלמידים, ושאל לשמו של המושל בא"י? אחד התלמידים ענה: ז'בוטינסקי! השני: ויצמן! והשלישי קרא: ד"ר הרצל! ואף אחד מהם לא זכר את שמו של הנציב...

לאחר שנפרד בדידות מהמנהל ומהמורים וישב בעגלה פנה הנגרל לאחד האכדים מבני-לוינו ובקש מאתו לקרא את המנהל וישאלהו: האתה, אדוני, הוא המנהל? ויאמר לו בצדפתית: Je ne manquerai pas de dire à Son Excellence qu'il n'existe pas dans votre école! כלומר: אני לא אשכח למפר לה-כי

העין הגדול ועתוק-היומין המצויד — לא ביער-הרצל חלילה — אלא בדגניה, עד שהגעתי לסוף הלוח ונמשכה עיני אל "הזכרונות" מישנת תולדת הרצל 1860 עד הקונגרס האחרון בקרלסברג, מצאתי את כל המושבות "מקוסטינא ועד-מתולה", היון כ"פ ת"ת ק"ו ה", אם המושבות... כנראה, שהמושבה הזאת אינה במוציאות כלל אצל הציונים שלקיי ויש "תקוה" כי גם ה' גי יפסח אולי על "פתח", כמו שפסחו עליה בספר הזכרונות ליסוד המושבות בא"י... ואגב, נזכרתי במעשה שהיה בפ"ת בקיץ העבר, ויהי היום ויבא המזכיר הראשי לבקר את פ"ת אחרי המאורעות של מאי; כשהלך לבקר את בית-הספר הציע שאלות אחרות לפני התלמידים, ושאל לשמו של המושל בא"י? אחד התלמידים ענה: ז'בוטינסקי! השני: ויצמן! והשלישי קרא: ד"ר הרצל! ואף אחד מהם לא זכר את שמו של הנציב... לאחר שנפרד בדידות מהמנהל ומהמורים וישב בעגלה פנה הנגרל לאחד האכדים מבני-לוינו ובקש מאתו לקרא את המנהל וישאלהו: האתה, אדוני, הוא המנהל? ויאמר לו בצדפתית: Je ne manquerai pas de dire à Son Excellence qu'il n'existe pas dans votre école! כלומר: אני לא אשכח למפר לה-כי

אינו במציאות בביה"ס שלכם!
אמנם כן. זה לעומת זה עשה אלהים
לב"ת...

אכן "קשה להיות יהודי" — כמו
שהציגו אמש בתיאטרון "ציון" שהתפתל
מצחוק, לא התיאטרון הלילה אלא הקהל
שלנו. עד שדבקה לארץ בטנם — קשה אולי
שם ברוסיה, וביחוד בזמן הזה, אבל בשום
אופן לא בא"י...

כאן, נקל למשל להיות כמלא מקום רב
מאמישטרדם וגם בעל נישואי תערובות וידידו
הפרטי של נרטיקליד; נקל להיות מנהל
מוסד ציוני לאומי מבלי להתאזרח ולכתב
בפרוש על גליון הספידה כי שפת האם, כלומר
השפה הלאומית שלנו היא — אנגלית.
הולנדית ותת-רית...

נקל אפילו להיות יהודי חשוב ולעבד
בבעתון מיסיונרי.

אצלנו הכל אפשרי...
* * *

בכל אדם מתקנא חוץ מבנו ותלמידו...
ואני איני מתקנא כלל וכלל בתלמידו
היקר נער ספרדני מו"י שבא לריב עמי
בשם "בני הארץ" את ריבו של "הארץ"
בעתון "על המשמר". בגלל הירכתון שלי
הארץ ז"ל" וביחוד יצא לחגן על "הרוסים

אויבי ר"ל שהופיעו. כנראה, רב טובה עליו ועל
כל ישראל.

ולא רק שאיני מתקנא בו, אלא שגם
איני כועס עליו ועל רמזיו, שרבים מהם
סרס בן-ישי, כנראה, מחמת שבזמן האחרון
הוא נספח לחברת "המספרים" לא של רמז,
אלא של מאמרי הד"ר צ. ב. ראשית מפני
שאין על מי לבעס, ושנית הלא זוכר אני
אותו מינקותו, ביטעה יושב לפני על ספסל
ביה"ס — ואני הייתי אז "מלמד" לא
עליכם — ולמד מפיו עברית ותורה
מימי יודע אנכי כי היה היה תמיד קצר
ראות ונשאר כך עד היום הזה, עד שלא
ראה אפילו מבעד למישקפיו כי בעתון "על
המשמר" שאליו פנה במכתבו, נתפרסם
ירכתון בשם "הארץ ז"ל"...

ומדי בואי זכרונתי שמח אני לראות
וליהנות מפרי הגן ששתלתי לפני, אילנות
ישלם החוק ושרשם כרנבהי וכבן-אבך ויליד
הארץ יודע אנכי לדאבונני כי אין גן בלי
קוצים, ואחד מהם בא ודקר את רבו
וגם נפח לעמד כ"אבן" נגד ו"צור" מכשול
על דרכי...

עודני יושב וכותב את שעורי זה והנה
הגיע אלי מכתב באחריות מקבוצה של
עשרים תלמידים, בחתימת ידם מימי וכו

כתוב לאמר:

"למורנו ורבנו עמדת ראשנו רבי
עזרת שיהיה!
אנחנו החו"מ, תלמידיו ומעריציו,
החלטנו לחג בקרוב את הג' יובל-המאה
שלו, כלומר לכבוד הירכתון המאה שלו
שנתפרסמו ב"דאר-היום".

לתכלית זו נבחרה ועדה שקבעה לה
תכנית שלמה אשר נפרסם בקרוב, וגם
הביטנו לה פתח לע"ע החלטנו
להדפיס את כאת השעורים שלו בחוברת
מיוחדת בשם "מדרש עזמות".

בטוחים הננו כי הדורות הבאים אהרנו
ימצאו "במדרש" זה הרבה מדרשי אגדה,
גלויים ופתומים על "הרבי", על ר' מישה
קויטא להבדילה, על בני-דודנו וכיוצא בהם,
ועשו עליהם פרושים שלמים ודרשו עליהם
תלי תלים של דרשות כמו במקדש
רבא ותנחומיא...

ולסוף אנו מבקשים מאת רבנו היקר,
לשלה לנו את תמונתו בלי כיסות לקיים מה
שנאמר: והיו עיניך רואות את פני מורד.
והננו תלמידים הנאמנים והמסורים
בלב ונפש

עזמות